

Søking i fagdatabaser: Introduksjon til prinsippene bak søking og helsefaglige databaser. Jan Frode Kjensli

Innhold:

Forord(s 1)

Søkemetoder(s 1)

Finne fram til emneord
Forskjellen på fritekstsøk (Googlesøk) og emneordssøk
Noen emneord man ofte ikke tenker på

Velge rett database (s 4)

Introduksjon til ulike databaser.
Hvorfor har vi ikke en universell database, kort om kommersielle aktører og om open access (fri tilgang).

Forord

Dette er en kort introduksjon til prinsippene bak søking. Jeg har ikke lagd en ”kokebok” med detaljerte kommentarer til hvordan du går fram i de ulike databasene. Grunnen er at de endrer seg ofte og man finner slike veiledninger i oppdatert versjon på ulike bibliotekssider. Delvis mener jeg at det er viktigere å kunne prinsippene bedre for å lettere tilpasse seg de ulike søkemotorene / databasene.

Søkemetoder

Finne fram til emneord

Et søk starter gjerne med et ubesvart spørsmål. Nøkkelen til å drive et vellykket søk er å finne fram til de relevante søkeordene. Nesten like viktig er det å velge de rette databasene.

For å få svar er det også viktig å tenke på om det finnes synonymer eller beslektede emneord det kan lønne seg å søke på.

Her er noen spørsmål. Søkeordene er utheva.

1) Hvordan **pleie slagpasienter**?

2) Hvordan kan **slagrammede** mestre **angst**?

3) Hvordan føre en **samtale** om **kreftdiagnosen**. Samtalepartnern er **pasienten**.

4) Hjelper programmet **Pro-self** mot **smarter** som **kreftpasienter** har?

I mange databaser må du søke på engelsk.

Derfor blir nøkkelordene :

- 1) Nursing, stroke/apoplexi
- 2) Stroke/apoplexi, anxiety
- 3) Communication, cancer/neoplasms, professional-patient relations
- 4) Pro-self, pain, cancer/neoplasms

Et godt hjelpemiddel for å finne fram til engelske termer er boka *Norsk medisinsk ordbok* av Audun Øyri.

Den engelske termen står oppført i slutten av hver leksikonartikkel.

Forskjellen på fritekstsøk (Googlesøk) og emneordssøk

For å ta veldig kort om prosessen fra en artikkel blir skrevet til den er publisert og blir søkbar i ulike databaser.

De aller fleste forfatterne skriver et kort referat av artikkelen. Som regel summeres opp problemstilling, metoder og konklusjon. Ordene som forekommer i referatet blir søkbare. Samtidig blir forfatterne ofte bedt om utstyre artiklene med emneord som beskriver hovedinnholdet i artikkelen. Dette danner også utgangspunkt for hvilke ord artikkelen er søkbar på.

Fritekst omfatter i vanlige databaser som Pubmed, Svemed+ og Psychinfo:

Tittel

Forfatter

Ord i referat

Emneord

I Google omfatter fritekstsøket **alle ord i artikkelen**.

Dette bidrar til at trefflistene i Google blir veldig lange.

Etter at artikkelen er publisert blir en artikkel ofte gjort søkbar i en database som Pubmed og Svemed+. Der vurderer medarbeiderne hvilke emneord de skal gjøre artikkelen søkbar på. Noen ganger godtar de forfatterens forslag og noen ganger føyer de til noen andre med utgangspunkt i et standardisert vokabular.

Fordelen med fritekstsøk er at de er enkle å utføre og en får som regel opp relevante treff. I tillegg kan fange opp artikler som ennå ikke er utstyrt med gode emneord.

Ulempene er at:

Trefflistene blir lange, spesielt dersom søkeorda ikke er spesifikke.

Man kan ikke være sikker på å få opp alle relevante artikler.

Emnesøk

Den engelske versjonen for emnesøk er MESH (Medical subheadings).

Her søker du på artikler via emneord som er beskrivende for innholdet.

Fordeler:

Du gjør søk på synonymene samtidig. Ofte er det ordna med at du kan søke på for eksempel på både neoplasm og cancer samtidig.

Du får tips til andre emneord som kanskje er bedre.

Artiklene i trefflista er veldig relevante så sant du har plukka ut de rette søkeordene.

Ulemper:

Det er ikke alltid at medarbeiderne i for eksempel Pubmed har rukket å utstyre de nye artiklene med emneord. Du kan gå glipp av verdifulle nye referanser.

Emneordene er henta fra et standardisert vokabular. Det er ikke alltid at dette vokabularet avspeiler ny kunnskap like bra.

Løsning:

Kombiner gjere fritekstsøk med emneordssøk.

Hvordan kombinere:

Utgangspunktet er at du gjør flere separate søk og kombinerer dem til slutt.

Hvordan dette gjøres varierer fra database til database.

Oppsummering

	Emneordssøk	Fritekstsøk (Pubmed Psychinfo, Svemed+...)	Googlesøk
Overskrift	Nei	Ja	Ja
Forfatter	Nei	Ja	Ja
Ord i referat	Nei	Ja	Ja
Emneord	Ja	Ja	Nei
Øvrige ord i artikkel	Nei	Nei	Ja

Noen emneord (Mesh-ord) man ofte ikke tenker på:

Nurse – Patient Relations

Physician-Patient Relations

Professional - Patient Relations

Her ser du eksempler på det kan være emneord som dekker innholdet godt uten at de nødvendigvis finnes i et naturlig språk. Grunnen til de brukes er at det ikke er noen ord i naturlige språk som det er enighet om å bruke. Skal en søke på patient og nurse blir trefflistene veldig lange. Derfor er det en god ide å bruke emneordssøk. I Pubmed vil du få forslag til å bruke disse emneordene ved å søke på patient i Meshmodulen.

Velge rett database

De ulike databasene dekker gjerne ulike fagområder . I tillegg er det databaser som inkluderer artikler fra bestemte språkområder.

Her nevnes kort de som dekker ulike helsefag.

Svemed+ dekker de fleste nordiske helsefaglige tidsskrifter. Ellers er en kort oversikt her:

	Fysioterapi	Medisin (generell)	Pasientopplevelser	Psykologi Psykiatri	Sykepleie
Amed	Ja				
Cinahl			Ja		Ja
Cochrane	Ja*	Ja*			
Pedro	Ja				
PsychInfo				Ja	
Pubmed	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja

* Fokuserer først og fremst på effekt av tiltak.

Open access

De fleste databasene koster det å vedlikeholde og ingen har kapasitet til å inkludere alle mulige tidsskrifter.

Google har riktignok blitt et populært søkeverktøy, men det er mye Google ikke fanger opp. Blant annet fanger ikke Google opp artikler i tidsskrifter som kun blir produsert i papirformat. Det gjør derimot produsentene av fagdatabasene.

Delvis kan mange forlag hindre at innholdet er søkbart i Google. Kommersielle aktører hindrer at informasjonen er fritt tilgjengelig via internett.

Mange har satt spørsmålsteget ved at ansatte i offentlig sektor produserer informasjon som kommersielle aktører så selger tilbake til det offentlige. Dette er bakgrunnen for at en rekke "open access" tiltak som Biomed central og Nora.

Her beholder forfatteren opphavsretten og artikkelen er fritt tilgjengelig via nettet.

Før publisering er det en uavhengig gruppe av fagfolk som vurderer om artikkelen skal publiseres.

En forskjell i forhold til privat forlagsvirksomhet er at det gjerne er offentlige instanser som ordner med kvalitetssikringen og distribusjonen av artikkelen.

Stridsspørsmål er gjerne:

Hvor god er kvalitetssikringen?

Blir informasjon publisert før den er fagfellevurdert?